

NETEHNIČNI POVZETEK

OSNUTKA OKOLJSKEGA POROČILA

za

celovito presojo vplivov programa Interreg
Slovenija–Madžarska 2021–2027 na okolje

1. februar 2022

PRIPRAVILI:

Grants Europe Consulting Kft.

Balassi Bálint utca 25, 1055 Budimpešta,
Madžarska

Tel.: +36 1 319-1790

Faks: +36 1 319-1381

Spletna stran: www.grantseurope.eu

NAROČNIK:

**Služba Vlade Republike Slovenije za razvoj in
evropsko kohezijsko politiko, Sektor za
evropsko teritorialno sodelovanje in finančne
mehanizme**

Oddelek za upravljanje čezmejnih programov
Kotnikova 5, 1000 Ljubljana,
Slovenija

IME POGODBE:

Priprava celovite presoje vplivov programa
Interreg Slovenija–Madžarska 2021–2027 na
okolje

ŠTEVILKA JAVNEGA RAZPISA:

4302-42/2021-15

STROKOVNA SKUPINA:

Balázs Fehér, vodja projekta

Mojca Hrabar, ključna strokovnjakinja

KAZALO

NETEHNIČNI POVZETEK	3
<i>Glavne značilnosti programa Interreg Slovenija–Madžarska 2021–2027 .....</i>	<i>3</i>
<i>Trenutni okoljski konflikti in problemi na programskem območju ter njihov verjetni razvoj brez izvajanja programa .....</i>	<i>6</i>
<i>Verjetni vplivi izvajanja Programa na okolje .....</i>	<i>7</i>
<i>Priporočeni ukrepi za varstvo okolja in smernice za nižje ravni hierarhije .....</i>	<i>9</i>
<i>Načrt spremljanja in vrednotenja .....</i>	<i>11</i>

NETEHNIČNI POVZETEK

Glavne značilnosti programa Interreg Slovenija–Madžarska 2021–2027

Območje programa Interreg Slovenija–Madžarska 2021–2027 (v nadaljevanju: »IP SI-HU 2021-2027« ali »Program«) zajema ozemlje s površino 10.627 km² in je dom 962.000 prebivalcem.

Analizirano območje Programa na slovenski strani vključuje dve regiji NUTS 3, obsega ozemlje s površino 3.507 km² in daje dom skupno 440.000 prebivalcem:

- Pomurska regija
- Podravska regija

Tudi analizirano območje Programa na madžarski strani vključuje dve regiji NUTS 3 (»megye«), obsega ozemlje s površino 7120 km² in daje dom skupno 522.000 prebivalcem:

- Železna županija (Vas) (megye)
- županija Zala (megye)

Analizirano ozemlje IP SI-HU 2021–2027

(Vir: Teritorialna in socialno-ekonomska analiza programa Interreg Slovenija–Madžarska 2021–2027; 2021)

Glavni cilji in ukrepi Programa so:

Prednostna naloga	Specifični cilj	Ukrep
1. Zelena obmejna regija	SO 2.7. Krepitev varstva in ohranjanja narave, biotske raznovrstnosti in zelene infrastrukture, tudi na urbanih območjih, ter zmanjšanje vseh oblik onesnaževanja	<p>1.1. Izdelava čezmejnih/skupnih analitičnih študij, strategij, akcijskih načrtov in modelov za učinkovitejše ohranjanje naravnih dobrin, biotske raznovrstnosti in izboljšanje ali vzdrževanje naravnih dobrin</p> <ul style="list-style-type: none"> - Analiza vodnih virov z vidika količine in kakovosti, razvoj sistema za spremljanje; - Raziskovalni projekti na področju biotske raznovrstnosti, izdelava katastrov različnih rastlinskih in živalskih vrst ter njihova predstavitev; - Skupne strategije za ohranjanje narave in biotske raznovrstnosti; - Strategije in akcijski načrti za opredelitev skupnih ukrepov varstva; - Strategije in akcijski načrti za uvedbo trajnostnih pristopov upravljanja voda, ki temeljijo na ekosistemih, ukrepi za naravno zadrževanje vode na obmejnem območju, zlasti v zvezi s čezmejnimi vodnimi tokovi; - Izboljšano prostorsko načrtovanje urbanih območij in podeželskih krajin s poudarkom na varstvu narave; - Modeliranje vplivov podnebnih sprememb na biotsko raznovrstnost v prihodnosti in priprava pilotnih projektov za preizkušanje možnih rešitev; - Priprava skupnih ukrepov za obvladovanje naravnih nesreč in krepitev usklajevalne vloge občin pri tovrstnih ukrepih; - Akcijski načrti za zmanjšanje različnih oblik onesnaževanja (vode, zraka, tal itd.). <p>1.2. Izvajanje skupnih pilotnih ukrepov, ki prispevajo k varstvu biotske raznovrstnosti, spodbujajo k skupnemu upravljanju voda in naravnih nesreč ter zmanjšujejo onesnaževanje</p> <ul style="list-style-type: none"> - Skupni ukrepi za izboljšanje biotske raznovrstnosti, čezmejne ekološke povezanosti in zelene infrastrukture; - Skupni protokoli, spremljanje in intervencijske sheme za obvladovanje naravnih nesreč; - Revitalizacija, izboljšanje kakovosti vode in trajnostno upravljanje čezmejnih vodnih tokov, vključno s preizkušanjem in uporabo trajnostnih pristopov k upravljanju voda, ki temeljijo na ekosistemu, ter ukrepi za naravno zadrževanje vode na obmejnem območju; - Ozaveščanje in preventivne aktivnosti o biotski raznovrstnosti, varstvu narave in okolja, nesrečah (denimo gozdnih požarih) in boju proti različnim oblikam onesnaževanja.

Prednostna naloga	Specifični cilj	Ukrep
<p>2. Vključujoča obmejna regija, ki temelji na trajnostnem turizmu</p>	<p>SO 4.6. Krepitev vloge kulture in trajnostnega turizma pri gospodarskem razvoju, socialni vključenosti in socialnih inovacijah</p>	<p>2.1. Vzpostavitev skupnih standardov kakovosti v turizmu in skupnih modelov upravljanja turističnih destinacij na podlagi sodelovanja turističnih organizacij</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kartiranje in zbiranje obstoječih standardov kakovosti; - Spodbujanje vzpostavitve skupnih čezmejnih standardov kakovosti v turizmu in blagovnih znamk; - Povezovanje mikro turističnih destinacij za oblikovanje sistemov za upravljanje čezmejnih turističnih destinacij; - Uporaba ustvarjalnih orodij za privabljanje turistov in promocijo, vključno z inovativno uporabo digitalnih rešitev in orodij IKT; - Izboljšanje človeških zmogljivosti lokalnega turističnega sektorja (ukrepi ozaveščanja, usposabljanja). <p>2.2. Izvajanje pilotnih ukrepov in skupnih rešitev za razvoj kakovostnih turističnih znamenitosti in povezanih turističnih storitev</p> <ul style="list-style-type: none"> - Izboljšanje kakovosti čezmejnih turističnih znamenitosti s posebnim poudarkom na znamenitostih manj znanih območij; - Oblikovanje skupnih čezmejnih turističnih proizvodov in storitev s poudarkom na povezovanju raznolike turistične ponudbe s čezmejnimi pomenom; - Izboljšanje čezmejne dostopnosti turističnih znamenitosti.
<p>3. Sodelovanje obmejnih regij</p>	<p>ISO 6.2 Povečati učinkovitost javne uprave s spodbujanjem pravnega in upravnega sodelovanja ter sodelovanja med državljani, akterji civilne družbe in institucijami, zlasti z namenom reševanja pravnih in drugih ovir v obmejnih regijah</p>	<p>3.1. Povečati učinkovitost javne uprave s spodbujanjem pravnega in upravnega sodelovanja ter sodelovanja med državljani, akterji civilne družbe in institucijami, zlasti z namenom reševanja pravnih in drugih ovir v obmejnih regijah</p> <ul style="list-style-type: none"> - Priprava skupnih strategij za zmanjšanje pravnih in upravnih ovir za čezmejno sodelovanje; - Skupno in usklajeno prostorsko načrtovanje za lažje razvojne aktivnosti; - Skupne aktivnosti sodelovanja na področju nizkoogljičnih pobud (energetska učinkovitost, obnovljivi viri energije, krožno gospodarstvo); - Oblikovanje skupnih programov izobraževanja in poklicnega usposabljanja, ki dopolnjujejo/podpirajo uradne učne načrte s posebnim poudarkom na jezikovnem izobraževanju; - Skupni razvoj spretnosti ciljnih skupin in širše; - Razkrivanje in opredeljevanje možnosti in področij čezmejnega sodelovanja na področju socialnih in zdravstvenih storitev; - Priprava skupnih strategij in akcijskih načrtov, ki obravnavajo socialne zadeve, ter boljše vključevanje horizontalnih vprašanj (npr. enakost spolov in socialno vključevanje, vključno z mladimi, ženskami in invalidi); - Oblikovanje in usklajevanje skupnih programov medijev na obmejnem območju za boljše obveščanje lokalnega prebivalstva.

Prednostna naloga	Specifični cilj	Ukrep
	ISO 6.3 Krepiti medsebojno zaupanje, zlasti s spodbujanjem aktivnosti med ljudmi	3.2 Krepiti medsebojno zaupanje, zlasti s spodbujanjem aktivnosti med ljudmi <ul style="list-style-type: none"> - Aktivnosti civilnih organizacij za krepitev zaupanja na področju umetnosti in kulture, športa, manjšin, medkulturnega dialoga in medgeneracijske solidarnosti; - Organizacija različnih dogodkov z vključevanjem ciljnih skupin in širše javnosti.

Trenutni okoljski konflikti in problemi na programskem območju ter njihov verjetni razvoj brez izvajanja programa

Na podlagi analize stanja lahko na programskem območju opredelimo naslednje glavne okoljske konflikte in izzive:

- Programsko območje ima obsežna zelena območja s pomembnimi naravnimi dobrinami in visoko stopnjo biotske raznovrstnosti. Ker človekove dejavnosti in podnebne spremembe vplivajo na celoten ekosistem, so potrebni omilitveni ukrepi.
- Zaradi podnebnih sprememb se pogosteje pojavljajo ekstremne vremenske razmere, ki predstavljajo resno hidrološko nevarnost. Čeprav se število dni s padavinami zmanjšuje, se povečuje število dni, ko pade velika količina padavin naenkrat. Ker tla ne zmorejo vsrkati velikih količin vode, se lahko znatno poveča površinski odtok.
- Pri upravljanju voda na obmejnem območju se soočamo s posebnimi izzivi: malo padavin negativno vpliva na količino podzemne in površinske vode, kar lahko v kombinaciji z intenzivnim kmetijstvom vodi do zmanjšanja biotske raznovrstnosti.
- Na gričevnatih in hribovitih območjih, ki prevladujejo na tem ozemlju, obstaja velika nevarnost erozije, ki jo poleg podnebnih sprememb povečujejo tudi neustrezne prakse oranja in obdelovanja tal.
- Pri ocenjevanju v skladu z merili Okvirne direktive o vodah so fizikalno-kemijske spremenljivke pokazale »dobro stanje« za Kobiljski potok in reko Ledava ter »odlično stanje« za reki Krka in Mura. Hkrati lahko pri ocenjevanju bioloških elementov za vse omenjene vodotoke rečemo, da so v »srednje dobrem stanju,« zato bi se ekološko stanje vodotokov lahko izboljšalo glede na preučevane skupine organizmov (zlasti makroskopskih nevretenčarjev in algalnih oblog).
- Skupna posebnost tega območja so geotermalne vode. V zadnjih letih je bilo ugotovljeno prekomerno izkoriščanje termalnih voda, zato se spodbujajo bolj trajnostni načini njihove uporabe.
- V obeh državah je količina proizvedenih odpadkov na prebivalca na leto nižja od povprečja EU, vendar se je v zadnjih letih v obeh državah povečala.
- Če primerjamo ravnanje z odpadki v Sloveniji in na Madžarskem, lahko ugotovimo, da je delež načinov obdelave podoben: odlaganje in deponiranje sta glavna načina ravnanja z odpadki, čeprav v obeh državah opazimo padajoči trend.

Pomanjkljivo izvajanje Programa bi lahko povzročilo različno usmerjene učinke na stanje okoljskih elementov in sistemov.

- Neizvajanje ukrepov, ki izrecno naslavlajo okoljske izzive (v okviru prednostne naloge »Zelena obmejna regija«), lahko privede do ohranitve ali celo možne zaostitve obstoječih okoljskih konfliktov. Ker ukrepi Programa, ki so osredotočeni na okolje, najbolj prispevajo k ohranjanju naravnih in polnaravnih habitatov, biotske raznovrstnosti ter k varstvu površinskih in podzemnih voda, bi pomanjkanje načrtovanih razvojnih ukrepov negativno vplivalo predvsem na te okoljske sisteme. Glede na to, da je pomemben del okoljskega razvoja usmerjen v naloge načrtovanja, bi bilo primernejše reči, da pomanjkanje ukrepov zmanjšuje možnosti za varstvo okoljskih elementov in sistemov.
- V nasprotju z zgoraj navedenim bi se ob odsotnosti aktivnosti z okoljskim tveganjem, med katere v Programu sodi razvoj turizma, logično izognili okoljskim pritiskom, ki bi lahko nastali zaradi teh dejavnosti. Toda zaradi nizke stopnje z njimi povezanih okoljskih tveganj (za podrobnosti glej poglavje 4.1 okoljskega poročila) ni verjetno, da bi načrtovani razvoj turizma pomembno vplival na stanje okolja. Povedano drugače, odsotnost teh elementov Programa ne bi prinesla pomembnih okoljskih koristi.

Verjetni vplivi izvajanja Programa na okolje

Na podlagi rezultatov izvedene celovite presoje vplivov na okolje lahko ugotovimo, da **Program vključuje razmeroma malo ukrepov s pomembnimi vplivi na okolje**. To je predvsem posledica omejenega števila področij ukrepanja in omejenega razvoja infrastrukture, ki jih zajema Program.

Obenem lahko pozdravimo dejstvo, da je med maloštevilnimi področji ukrepanja močno zastopano varstvo okolja, narave in krajine. Velika večina ukrepov, katerih cilj je zmanjšati izkoriščanje in pritisk na okoljske elemente in sisteme ter izboljšati kakovost življenja ljudi v skladu z okoljskimi interesi, je vključena v prednostno nalogo »Zelena obmejna regija.« Nekatere aktivnosti so načrtovalne in pripravljalne narave, kar pomeni, da so namenjene razvoju akcijskih načrtov in strategij, razvoju sistemov za spremljanje in izvajanju raziskovalnih programov, predvsem za upravljanje voda in ohranjanje narave. Kljub nespornosti njihovega pomena za varstvo okolja in ohranjanje narave, je skoraj nemogoče natančno oceniti, kakšen vpliv lahko imajo na količinsko in kakovostno stanje posameznih okoljskih elementov. Podobno kot načrtovalne naloge, lahko tudi programi ozaveščanja odigrajo pomembno vlogo. Ker na okoljsko učinkovitost teh ukrepov vplivajo številni zunanji dejavniki, ki so neodvisni od Programa, je bil tem ukrepom v vrednotenju pripisan zgolj zmeren okoljski vpliv.

V okviru celotnega Programa se možnost, da bi se zaradi tega lahko povečala izkoriščanje in pritisk na okoljske elemente in sisteme, pojavi le pri enem ukrepu, in sicer pri razvoju turizma. Znano je, da ima turizem lahko neugodne učinke na okolje, predvsem zaradi povečanih potreb po transportu, delovanja turističnih objektov ter motenj v naravnih in polnaravnih habitatih in motenj rastlinstva in živalstva. Hkrati obseg razvoja, ki ga je mogoče izvesti z izvajanjem Programa, **kaže, da ukrepi za razvoj turizma v okviru Programa ne bodo povzročili obsežne uporabe in obremenitve okoljskih elementov in sistemov**, saj se zlasti osredotočajo na izboljšanje kakovosti in zagotavljanje podpore mikroturizmu. Pri izvajanju Programa bo treba nameniti posebno pozornost preprečevanju teh obremenitev, za kar

je v tem okoljskem poročilu navedenih več priporočil. Celovito izvajanje teh priporočil in njihovo nadaljevanje v prihodnosti bi pripomoglo, da do negativnega vpliva ne bi prišlo.

Nazadnje je **treba omeniti, da številne aktivnosti Programa v osnovi niso povezane z varstvom okoljskih dobrin**. V to kategorijo spadata predvsem aktivnosti v okviru prednostne naloge »Sodelujoča obmejna regija.« Toda tudi v teh primerih lahko nekatere dejavnosti prispevajo, četudi le lokalno, k ohranjanju okoljskih elementov in sistemov, zlasti grajenega okolja in elementov kulturne dediščine (npr. aktivnosti skupnega sodelovanja na področju nizkoogljičnih pobud, aktivnosti krepitve zaupanja na področju kulture).

Glede na pričakovane vplive Programa na različne okoljske elemente in sisteme, lahko ugotovimo, da bo Program imel najbolj pozitiven vpliv na **površinske in podzemne vode ter naravo**. Možen dodaten pozitiven okoljski učinek Programa bi bil, da bi **njegovo izvajanje lahko pripomoglo k prilagajanju na že neizogibne vplive podnebnih sprememb**. Vidike prilagajanja podnebnim spremembam je mogoče prepoznati predvsem v aktivnostih na področju upravljanja voda (glej denimo poudarek na pomenu zadrževanja vode), pa tudi v raziskavah na področju ohranjanja biotske raznovrstnosti (modeliranje vplivov podnebnih sprememb na biotsko raznovrstnost, priprava pilotnih projektov za preizkušanje možnih rešitev) in v razvojnih ukrepih za izboljšanje varstva pred naravnimi nesrečami. Najmanjši napredek zaradi izvajanja Programa se pričakuje na področju onesnaževanja zraka ter preprečevanja izpostavljenosti hrupu in vibracijam, kar pa delno izniči dejstvo, da se ti pritiski na programskem območju ne kažejo kot pomembni.

Spodnja preglednica povzema okoljske vplive vsakega ukrepa, ki so podrobno predstavljeni v okoljskem poročilu. Uporabljene kategorije temeljijo na slovenski Uredbi o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje, Uradni list Republike Slovenije, št. 73/05)

Aktivnosti	Tla	Zrak	Hrup, vibracije	Voda	Naravne dobrine	Podnebje	Grajeno okolje, krajina	Zdravje ljudi	Zavest o okolju
1.1. Priprava čezmejnih/skupnih analitičnih študij, strategij, akcijskih načrtov in modelov za učinkovitejše ohranjanje naravnih dobrin, biotske raznovrstnosti in izboljšanje ali vzdrževanje naravnih dobrin	A	A	A	A	A	A	A	A	A
1.2. Izvajanje skupnih pilotnih ukrepov, ki prispevajo k varstvu biotske raznovrstnosti, spodbujanju skupnega upravljanja voda in naravnih nesreč ter zmanjševanju onesnaževanja	A	A	A	A	A	A	A	A	A

Aktivnosti	Tla	Zrak	Hrup, vibracije	Voda	Naravne dobreine	Podnebje	Grajeno okolje, krajina	Zdravje ljudi	Zavest o okolju
2.1. Vzpostavitev skupnih standardov kakovosti v turizmu in skupnih modelov za upravljanje turističnih destinacij na podlagi sodelovanja turističnih organizacij	A	A	A	A	A	A	A	A	A
2.2. Izvajanje pilotnih ukrepov in skupnih rešitev za razvoj kakovostnih turističnih znamenitosti in povezanih turističnih storitev	B	A	B	B	B	A	X	X	A
3.1. Povečati učinkovitost javne uprave s spodbujanjem pravnega in upravnega sodelovanja ter sodelovanja med državljani, akterji civilne družbe in institucijami, zlasti z namenom reševanja pravnih in drugih ovir v obmejnih regijah	A	A	A	A	A	A	A	A	A
3.2. Krepiti medsebojno zaupanje, zlasti s spodbujanjem aktivnosti med ljudmi	A	A	B	A	A	A	A	A	A

Legenda

A	Ni vpliva oziroma je pozitiven vpliv
B	Vpliv je nebitven
C	Vpliv je nebitven zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov
D	Vpliv je bistven
E	Vpliv je uničujoč
X	ugotavljanje vpliva ni možno

Rezultati opravljene celovite presoje vplivov na okolje kažejo, da ukrepi Programa zaradi svoje narave ne bodo imeli pomembnega negativnega vpliva na okolje, saj:

- NE povzročajo znatnih emisij toplogrednih plinov (blažitev podnebnih sprememb);
- NE povzročajo povečanega negativnega podnebnega vpliva (sedaj in pričakovanega v prihodosti) na samo dejavnost ali na ljudi, naravo ali dobrine (prilagajanje podnebnju);
- NE škodujejo dobremu stanju ali dobremu ekološkemu potencialu vodnih teles, vključno s površinskimi in podzemnimi vodami, ali dobremu okoljskemu stanju morskih voda (trajnostna raba ter varstvo vodnih in morskih virov);

- NE povzročajo znatne neučinkovitosti pri uporabi materialov ali pri posredni ali neposredni rabi naravnih virov, prav tako bistveno NE povečujejo nastajanja, sežiganja ali odlaganja odpadkov, dolgoročno odlaganje odpadkov pa NE povzroča znatne in dolgoročne okoljske škode (krožno gospodarstvo, vključno s preprečevanjem nastajanja odpadkov in recikliranjem);
- NE povzročajo znatnega povečanja emisij onesnaževal v zrak, vode ali tla (preprečevanje in nadzorovanje onesnaževanja);
- NE škodujejo bistveno dobremu stanju in odpornosti ekosistemov oziroma ne ogrožajo stanja ohranjenosti habitatov in vrst, vključno s tistimi, ki so v interesu Unije (varstvo in obnova biotske raznovrstnosti in ekosistemov).

Na splošno lahko zaključimo, da ukrepi Programa Interreg Slovenija-Madžarska 2021-2027 ne bodo bistveno škodovali okoljskim ciljem v smislu 17. člena Uredbe (EU) št. 2020/852 (Uredba o vzpostavitvi okvira za spodbujanje trajnostnih naložb).

Priporočeni ukrepi za varstvo okolja in smernice za nižje ravni hierarhije

Kot je navedeno zgoraj, se pričakuje, da izvajanje Programa ne bo povzročilo bistvenega poslabšanja stanja okolja. Ravno nasprotno, pripomoglo bo k reševanju in ublažitvi številnih obstoječih okoljskih konfliktov. Način izvajanja Programa bo odigral ključno vlogo pri doseganju pozitivnih okoljskih učinkov. V nadaljevanju je povzetek naših priporočil v zvezi s tem, razvrščenih glede na prednostne naloge Programa (utemeljitev predlogov je navedena v poglavju 4.1 okoljskega poročila).

Prednostna naloga	Priporočilo
1. Zelena obmejna regija	<ul style="list-style-type: none"> • Predlagamo, da se med teme okoljskega ozaveščanja vključijo načini čistega ogrevanja gospodinjstev in izogibanje kurjenju premoga. • Strategije in načrti za varstvo naravnih dobrin, ohranjanje narave in biotske raznovrstnosti, ki jih je treba pripraviti v okviru tega ukrepa, morajo nasloviti tudi preprečevanje in zmanjševanje izpostavljenosti hrupu in vibracijam pri prostoživečih živalih. • Da bi povečali pozitivne učinke, se predlaga usklajeno izvajanje aktivnosti zelene in modre infrastrukture (denimo na isti lokaciji, na podlagi skupnega načrtovanja). • Predlagamo, da Program podpira tudi pripravljalne aktivnosti za razglasitev novih zavarovanih območij. • Strategije in akcijski načrti, ki jih je treba pripraviti v okviru Programa, morajo temeljiti na predvidenih podnebnih razmerah v prihodnjih desetletjih, pri čemer bo treba nameniti posebno pozornost možnostim prilagajanja nanje. • Predlagamo, da se ciljnim področjem aktivnosti ozaveščanja dodata blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje (ali na splošno znanje, ki je povezano s podnebnimi spremembami).

Prednostna naloga	Priporočilo
2. Vključujoča obmejna regija, ki temelji na trajnostnem turizmu	<ul style="list-style-type: none"> • Program bi moral poudarjati, da se turizem lahko razvija le na okoljsko trajnosten način. • Pri razvoju turizma je treba vedno upoštevati varstvo ekoloških omrežij (osrednja območja, ekološki koridorji, varovalni pasovi). Pritiskom na zavarovana območja se je treba izogniti z ustrežno umestitvijo objektov ter skrbno zasnovano turističnih proizvodov in storitev. • Pri razvoju turističnih storitev in znamenitosti se je treba izogibati naložbam, ki zahtevajo znaten odvzem (kmetijskih) zemljišč. • Med izvajanjem Programa bi moralo pri snovanju turističnih proizvodov in storitev (denimo časa in lokacije prireditev) pomembno vlogo odigrati varstvo pred hrupom, pri čemer bi bilo treba upoštevati tudi vidik prostoživečih živali. • V primeru razvoja turističnih objektov predlagamo, da se ob bregovih površinskih voda ohrani ali vzpostavi nekaj metrov vegetacije avtohtonih vrst. • Med izvajanjem Programa morajo projekti, ki so namenjeni razvoju turističnih proizvodov, storitev in zanimivosti, vključevati nekatere manjše dopolnilne ukrepe za ublažitev vplivov turizma na okolje (denimo razvoj dodatne infrastrukture (objekti za zbiranje odpadkov, stranišča) za obvladovanje povečanega števila obiskovalcev; spodbujanje dostopnosti javnega prevoza; razvoj infrastrukture za kolesarjenje z majhnim obsegom in podobno). Ker se območje, ki ga zajema Program, ponaša z dolgo tradicijo kolesarjenja ter aktivnega in ekološkega turizma, bi bilo to veliko lažje doseči. • Oblikovanje turističnih objektov mora biti v vseh primerih v veliki meri prilagojeno pokrajini in mestni krajini, zlasti v primerih, ko se obravnavani objekt nahaja ob (naravnih) znamenitostih, denimo na razglednih točkah. Pri načrtovanju je treba v celoti upoštevati vidike kulturne dediščine. • Predlagamo vključitev prebivalstva regije (glej spodbujanje regionalnega in subregionalnega turizma) med ciljne skupine za turistične storitve in proizvode, ki jih je treba razvijati.
3. Sodelovanje obmejnih regij	-

Načrt spremljanja in vrednotenja

Analiza in ocena okoljskih in trajnostnih vplivov Programa naj bi se izvajala predvsem na podlagi podatkov, ki so že zabeleženi v obstoječih zbirkah podatkov in rednih poročilih o spremljanju. Hkrati je treba voditi register glavnih značilnosti okoljsko pomembnih aktivnosti (zlasti infrastrukturnih), ki omogoča lažje povezovanje podatkov, ki so na voljo v nacionalnih zbirkah podatkov, z aktivnostmi, izpeljanimi v okviru Programa. Značilnosti infrastrukturnih aktivnosti so naslednje:

- natančna lokacija in obseg območij, na katera vpliva razvoj, v ha ali m²;
- klasifikacija rabe zemljišč na območjih, na katera vpliva razvoj;
- opredelitev potencialno prizadetih zavarovanih naravnih območij in območij Natura 2000.

Priporočljivo je, da vsa celovita vrednotenja Programa (vmesna in končna) vključujejo podrobno oceno vplivov Programa na okolje in trajnostnost. Kljub temu v teh analizah ni treba zajeti vseh okoljskih elementov ali sistemov, saj je bilo v strateški okoljski presoji ugotovljeno, da se pomembni vplivi pričakujejo le za nekaj okoljskih sistemov, predvsem zaradi ozke intervencijske usmerjenosti Programa.

Analize se morajo osredotočati na te sisteme. **Vpliv izvedenih aktivnosti na okoljske elemente in okoljsko uspešnost Programa je treba analizirati na podlagi naslednjih kazalnikov in meril vrednotenja kot del splošnega vrednotenja Programa.**

Okoljski sistem	Kazalnik/merila za vrednotenje	Cilj	Vir podatkov in informacij	Ustrezna prednostna naloga
Naravni viri	Stanje ohranjenosti habitatnih tipov in kvalifikacijskih vrst na zavarovanih območjih in/ali območjih Natura 2000, na katera vplivajo aktivnosti Programa	Dobro stanje	<ul style="list-style-type: none"> Poročila o stanju navedenih vrst in habitatnih tipov, ki so bila pripravljena v okviru spremljanja izvajanja Direktive o ohranjanju ptic in Direktive o habitatih Poročila o izvajanju projektov Nacionalna podatkovna zbirka popisa gozdov na Madžarskem 	<ul style="list-style-type: none"> »Zelena obmejna regija« »Vključujoča obmejna regija, ki temelji na trajnostnem turizmu« (<i>Samo za aktivnosti, ki se izvajajo na zavarovanih območjih in/ali območjih Natura 2000</i>)
Površinske vode	Odstotek površinskih vodnih teles z »dobrim« integriranim stanjem na območju, ki ga pokrivajo aktivnosti v okviru Programa <i>(S podporno razlago kemijskega in ekološkega stanja zadevnih vodnih teles površinskih voda)</i>	Vsa vodna telesa so v dobrem stanju	Nacionalni načrti upravljanja porečij Sistem spremljanja kakovosti vode, razvit v okviru Programa	<ul style="list-style-type: none"> »Zelena obmejna regija« »Vključujoča obmejna regija, ki temelji na trajnostnem turizmu«
Kulturna dediščina	Stanje kulturne dediščine, na katero vplivajo aktivnosti Programa	Dobro stanje	Poročila o izvajanju projektov	<ul style="list-style-type: none"> »Vključujoča obmejna regija, ki temelji na trajnostnem turizmu«

Okoljski sistem	Kazalnik/merila za vrednotenje	Cilj	Vir podatkov in informacij	Ustrezna prednostna naloga
Podnebne spremembe	Obseg cestnega prometa na državnih cestah v občinah, ki jih zadeva razvoj turizma	Ni povečanja, lahko se zmanjša	Nacionalni podatki o štetju prometa	<ul style="list-style-type: none"> »Vključujoča obmejna regija, ki temelji na trajnostnem turizmu«

V zvezi z zgornjimi kazalniki in ciljnim področji, ki jih je treba analizirati, je treba upoštevati, da bo Program z omejenimi finančnimi sredstvi, ki so mu na voljo, verjetno povzročil lokalne, manjše okoljske vplive, ki jih bo morda težko zaznati, saj na stanje zgornjih kazalnikov vplivajo tudi od Programa neodvisne okoliščine, ki v mnogih primerih vplivajo v večji meri kot sam Program. **Zato morajo vrednotenja vedno vključevati kombinirano analizo poročil o izvajanju projekta in podatkov, ki so na voljo neodvisno od Programa.**